

OBSAH

Předmluva	7
-----------------	---

■ ODDÍL I HISTORIE TUBERKULÓZY

1 História tuberkulózy a boja proti nej	15
Ivan Solovič	
2 Z historie liečby tuberkulózy v českých zemích	18
Stanislav Kos	
2.1 Dôležité osobnosti boje proti tuberkulóze v českých zemích	20
3 Z histórie liečby tuberkulózy na Slovensku	22
Ivan Solovič	
Úvod	22
Etapy liečby tuberkulózy na Slovensku	23
Osobnosti slovenskej ftizeológie	24

■ ODDÍL II ETIOPATogeneZE, PATOLOGIE A EPIDEMIOLOGIE TUBERKULÓZY

4 Etiológia tuberkulózy, mykobaktérie	29
Ivan Solovič	
4.1 Taxonómia a popis rodu	29
4.2 Nutričné požiadavky a rast	29
4.3 Odolnosť voči fyzikálnym a chemickým vplyvom	29
4.4 Miesto výskytu	30
4.5 Klasifikácia, vlastnosti, rozdelenie mykobaktérií	30
4.6 Virulencia	34
4.7 Patogenita	34
4.8 Epidemiológia	34
5 Patogenéza a imunologický podklad tuberkulózy	35
Ivan Solovič	
5.1 Imunitná odpoveď pri tuberkulóznej infekcii	35
5.2 Tvorba granulómu	36
6 Patologie tuberkulózy	38
Radoslav Matěj	
Granulomy	38
Klinicko-patologické projevy tuberkulózy	39
Netuberkulózní mykobakteriozy	43
Morfologické metody detektace <i>Mycobacterium</i> spp.	43
Molekulárne-genetické metody detektace <i>Mycobacterium</i> spp.	45
7 Epidemiologie tuberkulózy	46
Epidemiológia tuberkulózy vo svete – Smerovanie k eliminácii tuberkulózy	46
Ivan Solovič	
7.1 Epidemiologie tuberkulózy v České republice	48
Jiří Wallenfels	
7.2 Aktuálna situácia v tuberkulóze na Slovensku	50
Ivan Solovič	
7.3 Hygienicko-epidemiologický dohled nad tuberkulózou	50
Jiří Wallenfels	

■ ODDÍL III KLINICKÝ OBRAZ A DIAGNOSTIKA TUBERKULÓZY

8 Klinický obraz tuberkulózy a její formy	63
Emília Kopecká, Ivan Solovič	
9 Vyšetrovací metody – přehled	66
Ivana Hricíková	
10 Radiológia tuberkulózy	68
Monika Mravcová, Róbert Holečko	
Výšetrovacie modality	68
Pľúcna tuberkulóza	71
Extrapulmonárna tuberkulóza	84

11	Mikrobiologické vyšetrenie	101	13	Invazívny vyšetrovaci metody	116
	<i>Igor Porvazník</i>		13.1	Bronchoskopie a pleurální punkce	116
11.1	Mikrobiologická diagnostika	101		<i>Luděk Stehlík</i>	
11.2	Molekárne metódy v mykobakteriológii	106	13.2	Chirurgická diagnostika tuberkulózy plic a pleury	120
12	Latentná tuberkulózna infekcia	111		<i>Vladislav Hytych, Alice Tašková</i>	
	<i>Ivan Kocan</i>				

ODDÍL IV MIMOPLICNÍ TUBERKULÓZA

14	Mimoplúcne tuberkulózy	127	14.5	Kostná tuberkulóza	148
14.1	Tuberkulózne pleuritidy	127	14.6	<i>Alexander Dančík</i>	
	<i>Ivan Solovič</i>		14.7	Tuberkulóza centrálnego nervového systému	156
14.2	Tuberkulóza lymfatických uzlín	135		<i>Ivan Solovič</i>	
	<i>Martina Miškovská, Peter Ferenc</i>		14.8	Tuberkulóza kůže	160
14.3	Urogenitální tuberkulóza	138		<i>Martina Vašáková</i>	
	<i>Roman Zachoval</i>			Tuberkulóza oka	163
14.4	Tuberkulóza ženských pohlavných orgánov	147		<i>Jarmila Fabianová</i>	
	<i>Ivan Solovič, Adnan Saade</i>				

ODDÍL V KOMPLEXNÍ LÉČBA TUBERKULÓZY

15	Léčba tuberkulózy	175	17	Problematika vakcinace proti tuberkulóze	240
15.1	Zásady liečby tuberkulózy, liečebné režimy	175	17.1	BCG vakcinace ve světě	240
	<i>Ivan Solovič, Igor Porvazník</i>			<i>Jiří Wallenfels</i>	
15.2	Medikamentózna liečba	176	17.2	Systém vakcinace v České republice	242
	<i>Igor Porvazník, Pavlína Dobáková, Ivana Hricíková, Martina Vašáková, Emília Kopecká, Ivan Solovič, Jiří Wallenfels</i>			<i>Jiří Wallenfels</i>	
15.3	Chirurgická liečba	195	17.3	Systém BCG vakcinácie na Slovensku	243
	<i>Adrian Garchar, Jozef Muri, Dalibor Piovarčí, Alžbeta Grussmannová, Vladislav Hytych, Alice Tašková</i>			<i>Eva Nevyická, Klára Frecerová, Martina Miškovská</i>	
15.4	Doplňková léčebná opatření	210	17.4	Politika BCG vakcinace ve světě	246
	<i>Tamara Starnovská, Šárka Novotná, Lukáš Kober</i>			<i>Jiří Wallenfels</i>	
16	Ošetrovateľská péče u pacientov s tuberkulózou	219	18	Problematika intenzívnej peče o tuberkulózneho pacienta	247
16.1	Princípy ošetrovateľskej starostlivosti u pacientov s tuberkulózou	219		<i>Peter Palúch</i>	
	<i>Jana Švecová, Ivan Solovič</i>				
16.2	Rola sestry v iniciálnej a pokračujúcej fáze liečby tuberkulózy	227	19	Pacient s aktívnej plicnej tuberkulózou z hľadiska anesteziologa	251
	<i>Lukáš Kober</i>			<i>Petr Kümmel, Zuzana Pytak</i>	
16.3	Specifika ošetrovateľskej peče o pacienty s multirezistentnou tuberkulózou	235			
	<i>Hana Dvořáková</i>				

ODDÍL VI TUBERKULÓZA U DĚTÍ A V TĚHOTENSTVÍ

20	Tuberkulóza u detí ..... <i>Martina Miškovská, Peter Ferenc</i>	255	21	Tuberkulóza a tehotenstvo ..... <i>Eva Nevická, Klára Frecerová</i>	269
20.1	Klinický priebeh a obraz ochorenia	256	21.1	Kongenitálna tuberkulóza	269
20.2	Diagnostika	259	21.2	Tuberkulóza a tehotenstvo	271
20.3	Diferenciálna diagnostika.....	264	21.3	Dojčenie matiek s tuberkulózou	272
20.4	Liečba.....	266			
20.5	Prevencia	267			

ODDÍL VII NETUBERKULÓZNÍ MYKOBAKTERIÓZY

22	Netuberkulózní mykobakteriózy ..... <i>Ivana Hricíková</i>	277	23	Tuberkulóza a netuberkulózne mykobakteriózy a HIV/AIDS koinfekcia ..... <i>Ivan Solovič, Jana Kotuláková</i>	284
22.1	Klasifikace NTM a klinicko-radiologických syndromů.....	277			
22.2	Specifika vyšetření pacientů s NTM.....	278			
22.3	Specifika léčby NTM	281			

ODDÍL VIII LEGISLATIVA A DOPORUČENÉ POSTUPY

24	Legislativní opatření týkající se boje proti šíření tuberkulózní infekce a prevence tuberkulózní infekce v ČR Doporučené postupy v boji proti tuberkulóze v ČR ..... <i>Vítězslav Kolek, Sylvie Kvášová, Jiří Wallenfels</i>	289	25	Legislativní opatření týkající se boje proti šíření tuberkulózní infekce a prevence tuberkulózní infekce v SR Metodické odporúčania v boji proti tuberkulóze v SR..... <i>Ivan Solovič</i>	296
24.1	Definice tuberkulózy a protiepidemická opatření	289			
24.2	Izolace nemocných	290	26	Legislativní opatření týkající se boje proti šíření tuberkulózní infekce a prevence tuberkulózní infekce ve světě Tuberkulóza a letecká doprava	318
24.3	Očkování BCG	291			
24.4	Povinné hlášení tuberkulózy	293			
24.5	Dispenzární péče	293			
24.6	Aktivní vyhledávání tuberkulózy ve vybraných skupinách populace ve vyšším riziku	293			
24.7	Doporučené postupy ČPFS ČLS JEP týkající se tuberkulózy	294			

ODDÍL IX KAZUISTIKY

27	Akutní miliární tuberkulóza u kojence ..... <i>Klára Doležalová, Karel Křepela</i>	323	30	Plicní tuberkulóza ve třech generacích jedné rodiny ..... <i>Karolína Doležalová, Karel Křepela</i>	338
28	Multirezistentní tuberkulóza – farmakoterapie v kombinaci s chirurgickou terapií ..... <i>Ivana Hricíková, Emilia Kopecká, Martina Vašáková</i>	328	31	Tuberkulóza pobřišnice u čtrnáctileté dívky ..... <i>Karolína Doležalová, Karel Křepela</i>	341
29	Tři případy tuberkulózní meningitidy u dětí V ČR po 20 letech ..... <i>Tamara Čábelová, Karel Křepela</i>	331	32	Mimoplicní tuberkulóza – izolovaná tuberkulóza prsu ..... <i>Ivana Hricíková, Veronika Polcová, Martina Vašáková</i>	343
			33	Tuberkulóza plic imituující nádorové postižení plic ..... <i>Stanislav Losse</i>	346

34	Tuberkulóza krčních a nitrohrudních uzlin imitující tumor jícnu	349	38	Netuberkulózna mykobakteriôza v detskom veku	363
	<i>Stanislav Losse</i>			<i>Peter Ferenc, Martina Miškovská</i>	
35	Hemoptýza ako první příznak tuberkulózy plic	353	39	Miliárna tuberkulóza v detskom veku postihujúca viacero orgánových systémov.....	365
	<i>Stanislav Losse</i>			<i>Peter Ferenc, Martina Miškovská</i>	
36	Tuberkulóza hýždě v terénu nádoru kůže	355	40	Artikulárna tuberkulóza v detskom veku	368
	<i>Stanislav Losse</i>			<i>Peter Ferenc, Martina Miškovská, Juraj Popluhár</i>	
37	Tuberkulóza plic, mediastinálních uzlin, páteře a urologická	359	41	Urogenitální tuberkulóza	371
	<i>Stanislav Losse</i>			<i>Roman Zachoval</i>	

ODDÍL X PŘÍLOHA

Štandardy Európskej únie pre liečbu tuberkulózy	375
<i>Ivan Solovič</i>	

Přehled použitých zkratек	392
Seznam obrázků	394
Medailonky autorů	400
Rejstřík	403